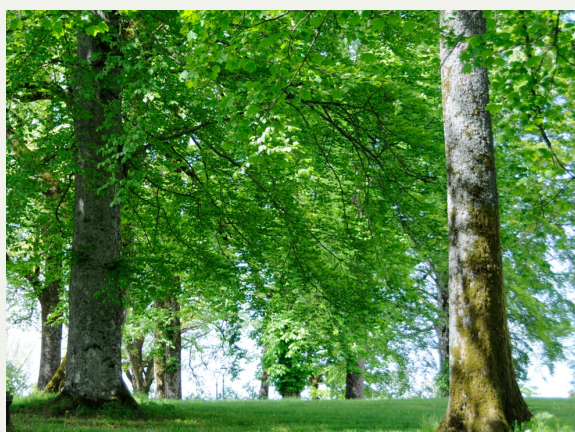
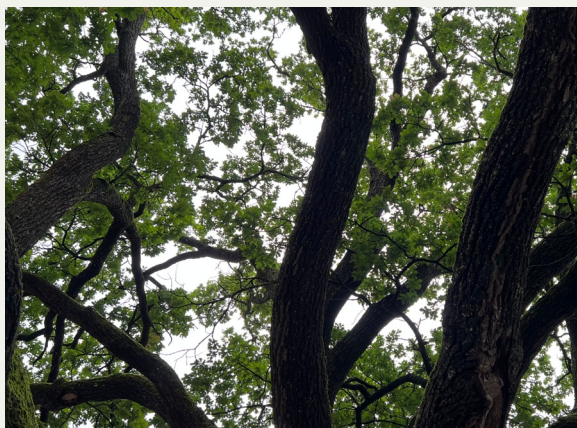

HANDLINGSPLAN FOR ØKT BIOLOGISK MANGFOLD I TØNSBERG

vedtatt 06.09.23

TØNSBERG
KOMMUNE

– der barn ler

INNHold

INNLEDNING..... 3

Hvorfor ivareta biologisk mangfold?

Om planen

Biologisk mangfold i Tønsberg

PRIORITERTE INNSATSOMRÅDER..... 5

Parker og gravplasser

Artsrike enger

Veikanter

Grøntkorridorer

Hule eiker

Skog

Gater og torg

Vassdrag

Dammer

Våtmark

Sjøstrand

Undervannsenger

RESSURSER..... 17

Kartlagte naturverdier

Nasjonale og regionale føringer

Veiledere

OPPFØLGENDE OPPGAVER..... 18

HVORFOR IVARETA BIOLOGISK MANGFOLD?

Biologisk mangfold er mangfoldet av alt liv som finnes på jorda. Genetisk variasjon innenfor en art, variasjon av arter og variasjon av leveområder.

Bevaring av det biologiske mangfoldet er viktig for naturens egenverdi, men også for oss mennesker. Det biologiske mangfoldet gir oss ren luft, rent vann, pollinering, god dyrkingsjord og medisiner. Det hjelper oss å regulere klimaet, demper konsekvensene av ekstremvær og gir oss mulighet for friluftsliv og rekreasjon i naturen. Tap av det biologiske mangfoldet vil gi store konsekvenser for samfunnet, økonomien og menneskers helse.

OM PLANEN

Handlingsplan for økt biologisk mangfold i Tønsberg har til hensikt å utgjøre et praktisk oppslagsverk, hvor de som jobber med skjøtsel, nyanlegg, arealplan og byggesak i Tønsberg kommune enkelt kan få oversikt over de viktigste hensynene for å ivareta og øke det biologiske mangfoldet.

For å oppnå en plan som gir handling, er det vektlagt å begrense planens omfang og prioritere innsatsområder.

Handlingsplanen favner derfor ikke alle temaer som har betydning for biologisk mangfold, men de områder hvor kommunen selv har størst mulighet til å ivareta og øke det biologiske mangfoldet.

Det er trukket frem tolv naturtyper, som skal prioriteres i kommunens arbeid med biologisk mangfold. Hver naturtype har et eget faktaark med beskrivelse av verdi, trusler og tiltak.

Noen av naturtypene har et stort biologisk mangfold eller viktige funksjoner for rødlistede arter. Disse arealene bør forvaltes slik at mangfoldet bevares. Andre naturtyper har lite mangfold og mangler viktige funksjoner, men på disse arealene er det mulig å øke mangfoldet. Summen av bevaring av arealer med høyt mangfold og målrettede tiltak på arealer med lavt mangfold kan gi økt biologisk mangfold i Tønsberg kommune.

Handlingsplan for økt biologisk mangfold i Tønsberg er en oppfølging av tidligere politiske vedtak, BY- 180/16 og UNS- 027/19. Planen er bindende for kommunal eiendom, og veiledende for øvrige arealer i kommunen.

Arealendringer

- utbygging
- infrastruktur
- industri
- landbruk

Fremmede arter

- utkonkurrerer stedegne arter
- forandrer næringskjeder
- fører med seg nye sykdommer og parasitter

Overhøsting

Høsting av en bestand som overstiger det naturen tåler.

HVA TRUER DET BIOLOGISKE MANGFOLDET?

Klimaendringer

Temperaturøkning og endret nedbørsmønster gjør at klimasoner forskyves og levevilkår og livssykluser endres.

Forurensing

Skadelige stoffer som spres i naturen, som mikroplast, kjemikalier og gjødsel.

Naturvernområder

Norges viktigste verneformer er nasjonalpark, landskapsvern, naturreservat og marint verneområde.

Prioriterte arter

De mest truede artene i Norge er gitt ekstra beskyttelse etter naturmangfoldloven. For at en art skal bli prioritert, må den oppfylle minst et av disse kriteriene:

- bestandens levedyktighet er truet
- arten har en vesentlig andel av sin naturlige utbredelse eller genetiske særtrekk i Norge
- det er internasjonale forpliktelser knyttet til arten

Det er forbudt å ta livet av, skade eller ødelegge prioriterte arter. I dag har 14 arter statusen prioritert art i Norge.

Utvalgte naturtyper

De utvalgte naturtypene er gitt ekstra beskyttelse etter naturmangfoldloven. Dette kan være naturtyper som er truet internasjonalt, har en stor andel av den globale utbredelse i Norge, eller er viktige for en eller flere truede arter. At en naturtype har status som utvalgt betyr blant annet at det skal tas særlig hensyn til forekomster av den i arealplanlegging, utbygging og andre naturinngrep.

Slåttemark, slåttemyr, hule eiker, kalksjøer, kalklindeskog, olivinskog, åpen grunnlendt kalkmark i boreonemoral sone og kystlynghei har så langt fått status som utvalgte naturtyper i Norge.

Rødlista

Rødliste er en oversikt over arter og naturtyper som har risiko for å dø ut eller forsvinne fra Norge.

Artene og naturtypene er klassifisert i ulike kategorier etter hvor truet de er.

Fremmede arter

Fremmede arter omfatter alle arter som har blitt spredd utenfor sitt naturlige utbredelsesområde ved hjelp av menneskelig aktivitet. Noen av disse kan gjøre stor skade på naturen.

BIOLOGISK MANGFOLD I TØNSBERG

Det biologiske mangfoldet langs Oslofjorden er større enn i andre deler av landet.

Mye av mangfoldet i kommunen er knyttet til våtmark, hule eiker, edelløvskog, fisketomme dammer, kantsoner i kulturlandskapet, vassdrag og undervannsenger i sjøen.

De største truslene mot biologisk mangfold i vår kommune er arealendringer: monokulturer og intensiv drift i skogbruk og jordbruk, nedbygging, anlegg av plen og mangel på kantvegetasjon langs vassdragene. Spredning av fremmede arter, forurensing og klimaendringer er også aktuelle trusler.

Det er registrert 545 forskjellige rødlistede arter innafor kommunegrensene våre, og 160 fremmedarter som truer mangfoldet (våren 2023).

Vi har 17 verneområder. To av dem, naturreservatene llene og Presterødkilen, omfattes av den internasjonale avtalen om vern av våtmark (Ramsar-konvensjonen). Statsforvalteren er forvaltningsmyndighet for verneområdene, og flere av de har egne forvaltningsplaner.

Én av de 14 prioriterte artene i Norge har Tønsberg som sitt eneste kjente levested: Eremitt, ei bille som bare lever i gamle, hule trær, først og fremst eik. I tillegg raster svarthalespoven regelmessig under trekket vår og høst i våtmarksområdene ved kysten.

Av Norges 8 utvalgte naturtyper har Tønsberg svært mange forekomster av én av dem: Hule eiker.

Kommunen eier 228 dekar fulldyrka jord, 2500 dekar skog hvorav det meste er produktivt, og omkring 1000 dekar vei og bebygd areal.

PARKER OG GRAVPLASSER

VERDI FOR BIOLOGISK MANGFOLD

Verdien til parker og gravplasser er først og fremst knyttet til store, gamle edelløvtrær. Trær med store stammer og greiner har ofte hulheter og såkalt «sprekkebark» som gjør dem til levested for mange rødlistede arter. Også kirkebyggene kan ha verdi for rødlistede flaggermus og fuglearter. Deler av de store plenarealene kan få større verdi med endret skjøtsel.

TRUSLER

- hogst
- anleggsvirksomhet i rotsona og feil beskjæring
- ensidig plantevalg
- gjengroing rundt trær som bør stå fritt
- gjødsling reduserer mangfoldet av planter og sopp
- normal skjøtsel av plen gir «grønn ørken»

TILTAK

SKJØTSEL

Rekruttere edelløvtrær slik at antall store og gamle trær kan opprettholdes eller økes på lang sikt. Mangfoldet av treslag bør samtidig økes.

Når store og gamle trær må felles, bør grove stammedeler og greiner legges på et soleksponert sted i nærheten med tanke på insekter og sopp som er avhengige av dem.

Å lage artsrik blomstereng er krevende og er derfor mest aktuelt på små arealer. Veiledning for utførelse, se punkt 1, side 17.

På større plenarealer er det mulig å øke mangfoldet noe med enkle virkemidler. Sjelden slått gir flere planter mulighet til å blomstre og sette frø. Oppsamling og fjerning av grasklippet fører til ytterligere økt mangfold.

Henge opp hekkedasser for rødlistede fuglearter og flaggermusarter. Det finnes spesialkasser for flaggermus, taksvale og tårnseiler som kan henges på bygninger. Via Færder lager mange typer kasser. Tilskudd: Bess Jahres stiftelse. Se veiledere punkt 4-7, side 17.

Insektshotell kan kjøpes eller lages.

REGULERINGSPLAN

Bestemmelser bør bygge opp om skjøtselsrådene.

ARTSRIKE ENGER

VERDI FOR BIOLOGISK MANGFOLD

Artsrike enger er åpen kulturmark som domineres av naturlige, viltlevende blomsterplanter. Artsrike enger kan oppstå som en følge av naturbeite eller slått, men også der naturforholdene gjør at busker og trær ikke etablerer seg. Samlebetegnelsen artsrike enger inkluderer eksempelvis strandenger, naturbeite, og de utvalgte naturtypene slåttemark og åpen grunnlent kalkmark.

På én kvadratmeter artsrik eng kan det være 30 – 40 plantearter, og svært mange forskjellige spesialiserte insekter kan være avhengige av hver av disse planteartene. 60 % av dagsommerfuglartene våre er avhengige av de artsrike engene. I tillegg finnes det mange sopparter som er avhengige av plantene.

Kommunen eier få artsrike enger. De viktigste ligger på Slottsfjellet og Torgersøya. Men det finnes flere arealer som kan restaureres til artsrike enger. Spor av artsrike enger finnes først og fremst i veikanter, åkerkanter og skrinne områder langs kysten.

TRUSLER

- konvensjonell jordbruksdrift
- gjengroing
- nedbygging
- opphør av slått
- slått før frøsetting
- gjødsling
- fremmede arter
- tråkk og slitasje

TILTAK

SKJØTSEL

Slått er viktig for de fleste artsrike enger. Slåtten må skje etter frøsetting av de viktigste artene, det vil si tidligst i midten av juli. Etter slått skal plantene ligge og tørke 2 – 3 dager og deretter rakes bort og fjernes. På noen av engene kan det i tillegg til slåtten være positivt med beite om seinsommeren.

Gjødsling er skadelig for artsrike enger. Den gjødsla beitedyra legger igjen når de ikke får tilleggsfôr, gir lite gjødslingseffekt.

Mer informasjon om slåtteenger og riktig skjøtsel, se punkt 10, side 17.

NYANLEGG

Der det tidligere har vært artsrike enger, kan restaurering være mulig. Det skjer ved å gjenoppta den tradisjonelle slåtten og ellers følge anbefalingene over.

På næringsrike arealer eller arealer med problemarter, kan man skifte ut toppmassene med veldrenerende og næringsfattig jord med frøblandinger av lokale engarter.

REGULERINGSPLAN

Det er få artsrike enger i kommunen vår, de bør derfor ikke omdisponeres. Dersom det finnes artsrike enger eller spor av tidligere artsrike enger i planområdet, bør disse arealene settes av for ivaretagelse av biologisk mangfold. Det bør vurderes å utarbeide egne skjøtselsplaner for slike engområder, og det bør lages bestemmelser om beskyttelse og restaurering. Skjøtsel kan inngå i utbyggingsavtaler.

VEIKANTER

VERDI FOR BIOLOGISK MANGFOLD

Artsrike veikanter har stor verdi for insekter. De artsrike veikantene er siste rest av noe som likner på de artsrike slåtteengene og artsrike naturbeitemarkene som tidligere preget kulturlandskapet.

De fleste veikantene i kommunen eies av fylkeskommunen. Artsrik blomstring langs veiene vil være avhengig av målrettet skjøtsel fra både kommunen og fylkeskommunen.

TRUSLER

- opphør av slått
- feil slått (for sein/tidlig/ofte/sjeldent)
- gjødsling
- svartelistearter

TILTAK

SKJØTSEL

Artsrike veikanter bør kartlegges, og settes i kategorier for aktuell skjøtsel. Vurder om veikantene bør merkes, både for å varsle entreprenør som slår kanten, og for publikum. Lag gode rutiner for slåttetidspunkt på ulike veistrekninger.

Slåttetidspunktet må tilpasses floraen og naturforholdene. I enkelte artsrike veikanter bør kantslått utsettes til etter frøsetting av de viktigste artene. Første slått bør tidligst skje i midten av juli. Slått nr. 2 kan gjøres seinere på sommeren hvis veksten er kraftig, men først etter frøsetting. Andre veikanter trues av gjengroing, her er det ønskelig med en tidlig slått for at ikke gjengroingsarter skal ta overhånd. Det samme gjelder for veikanter med fremmede arter.

I artsrike veikanter bør grøfterensk bare skje hvis det er strengt nødvendig. Grøfterens bør aldri skje om høsten da jorda blir utsatt for erosjon, som fører til dårligere vannkvalitet i vassdragene.

Slåtten har størst effekt hvis den gjøres med skarp skjærende redskap med påfølgende bakketørking (2 – 3 dager i finvær) og deretter raking og fjerning. Unngå gjødsling.

NYANLEGG

Utform nye veikanter slik at de gir grunnlag for stor artsrikdom. Det må ikke tilføres næringsrik jord til veikanter, jorda skal være så mager som mulig. Bruk norskprodusert frø fra ville arter i vår landsdel.

REGULERINGSPLAN

Ved etablering av nye veianlegg bør det kreves en vurdering av hvordan veikantene skal bli artsrike. Følg opp med bestemmelser.

GRØNTKORRIDORER

VERDI FOR BIOLOGISK MANGFOLD

Grøntkorridorer er viktige for å gi arter med dårlig spredningsevne mulighet til å flytte på seg. En av de viktigste årsakene til at arter utryddes, er at de ikke får flyttet seg og dermed ikke får utvekslet gener.

Eksempler på grønntkorridorer er:

- bekker og elver med kantvegetasjon
- lang, smal «hundremeterskog» som forbinder skogteiger gjennom bebyggelse
- fuktig skogområde mellom to salamanderdammer
- smal stripe av blomstereng som forbinder to større blomsterenger gjennom jordbrukslandskap eller bebyggelse

TRUSLER

Alle tiltak som deler opp grønntkorridoren, slik at den ikke lenger er sammenhengende. Det kan være utbygging, hogst, drenering av fuktige naturenger og skogområder, opphør av slått av ugjødsle slåttemark eller beite, steinsetting av vassdrag og bekkelukking.

TILTAK

SKJØTSEL

Hogstmetoder og annen skjøtsel må innrettes for å ivareta og øke naturmangfoldet i grønntkorridorene.

Korridorer som skal gi skoglevende arter forflytningsmulighet, bør ha tett, sjiktet skog og en stor andel eldre trær. Store edellauvtrær og stor osp bør ikke felles med mindre det er nødvendig for å ivareta sikkerheten. Mindre trær av samme slag bør også få stå slik at de kan fungere som «rekrutter». Vegetasjonen skal være skiktet, det vil si at det skal finnes trær i alle aldre og høyder. Ved eventuell hogst må størst mulig mangfold av treslag være førende.

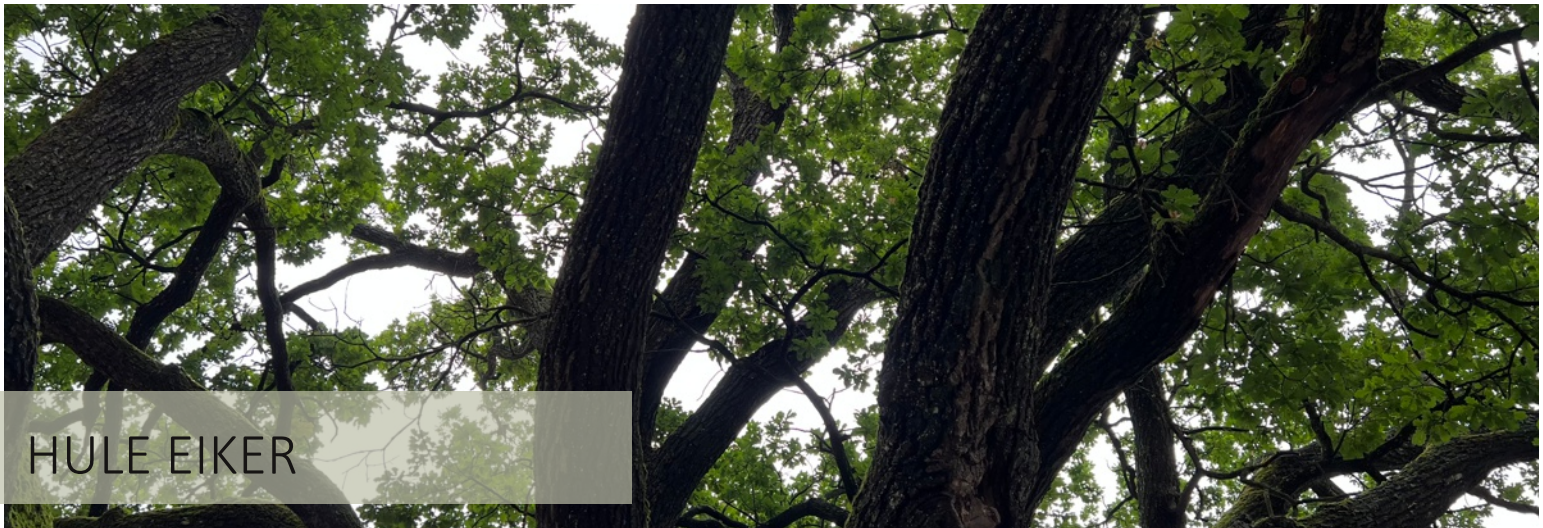
Korridorer som skal gi pollinerende insekter vandringsmulighet, bør derimot være åpne og bestå av et stort mangfold planter som blomstrer gjennom hele sommeren. Slike korridorer vil være avhengig av slått for å hindre gjengroing.

Amfibier, fisk og mange andre fuktighetskrevenne arter trenger sammenhengende fuktige miljøer. Unngå drenering og hogst langs vandringskorridoren. Spesielt tilrettelagte kulverter kan oppheve den sperrende effekten som veier har for amfibier.

REGULERINGSPLAN

Er det en grønntkorridor (vandringsvei) i planområdet? Husk, vandringsveier er ikke alltid mulig å se på kartet. Hvordan påvirkes vandringsmulighetene av endret arealbruk? Er det behov for å etablere en eller flere grønntkorridorer i planområdet?

Avgrens grønntkorridorer på plankartet og gi bestemmelser om arealbruk og skjøtsel.

HULE EIKER

VERDI FOR BIOLOGISK MANGFOLD

Minst 1 500 arter er knyttet til eik, særlig grove, gamle eiker. Mange av disse artene er truet av utrydding.

Et stort flertall av de eikelevende artene er knytta til eikas nedbrytingsfase. Store eiker bruker svært lang tid på å brytes ned, og i denne fasen frigjøres energi som gir livsgrunnlag for et stort mangfold av arter. Flere av de vanlige vedboende soppene på eik fører til lite aggressive råtetyper som angriper kjerneveden og bryter ned treet over lang tid. Dette fører til at gamle eiker ofte får store hulrom med nedbrutt ved, som gir grunnlag for et eget økosystem av vedboende arter.

Store, gamle eiker anses derfor som svært viktige for å ivareta biologisk mangfold, og er utpekt som utvalgt naturtype på grunn av sin økosystemfunksjon.

TRUSLER

- hogst
- hogst av frittstående yngre eiker fører til framtidig mangel på store, gamle eiker
- bygging så nær treet at det blir funnet grunn til å tillate felling på grunn av skygge og nedfall av løv og greiner
- omdisponering av arealer med hule eiker
- anleggsvirksomhet under trekrona
- asfaltering, gruslegging, hellelegging, anlegging av plen og liknende under krona
- gjødsling
- gjengroing rundt hule eiker kan føre til at de dør på grunn av lysmangel

TILTAK

SKJØTSEL

Unngå gjengroing rundt hule eiker som har stått fritt tidligere. Hold andre trær og busker minst 3 – 5 meter unna trekrona.

Sørge for tilstrekkelig rekruttering av yngre eiker i alle aldre. La dem få tilstrekkelig plass og lys, og plant der det ikke finnes nok ungtrær.

Unngå å påføre trærne faktorene nevnt under trusler.

Søke tilskudd til trepleie og skjøtsel av hule eiker. Det kan blant annet redusere konfliktnivået mellom å bevare treet og å ivareta sikkerheten.

Felling og beskjæring som er begrunnet med frykt for sikkerhet skal ikke utføres uten en grundig vurdering fra erfaren arborist.

For mer informasjon, se veileder punkt 8, side 17.

REGULERINGSPLAN

Start planarbeidet med å måle alle hule eiker og et utvalg av yngre eiker nøyaktig inn på kartet, både med senterpunkt og kroneutbredelse. Ved mangel på yngre eiker, sett av arealer for planting. Arealet må være stort nok til en fullvokst eik (kronediameter 25 – 35 meter + like stor buffersone).

Gi eikene beskyttelse i form av hensynssone med konkrete bestemmelser om hva som er tillatt og ikke tillatt. Hensynssonene må tilpasses kronas utbredelse. Symboler med fast størrelse er derfor ikke tilstrekkelig.

Bebyggelse må ikke planlegges så nær eikene at de oppleves som problematiske på grunn av skygge og nedfall.

SKOG

VERDI FOR BIOLOGISK MANGFOLD

Skogteigene har ulik verdi på grunn av ulik vegetasjon og ulik skjøtsel. Mange av dem inneholder viktige naturtyper som til eksempel rik edellauvskog og ulike typer fuktskog. Siden en stor del av disse skogtypene befinner seg i Vestfold og Tønsberg, er det spesielt viktig å bevare dem. Andre av teigene har liten verdi for naturmangfoldet per i dag fordi de er skjøttet ut fra andre hensyn enn målet om størst mulig naturmangfold.

TRUSLER

- flatehogst
- nedbygging
- gjengroing
- dumping av hageavfall
- privatisering og anlegging av hage i skogkanten

TILTAK

SKJØTSEL

Målrettet skjøtsel for å fremme edellauvtrær og andre nøkkelarter:

- Erstatte flatehogst med lukkede hogstformer, se punkt 11 s. 17.
- Fristille (rydde rundt) tidligere frittstående store, gamle edellauvtrær, i en radius på 3 – 5 meter fra kronas ytterkant.
- Tynne rundt edellauvtrær og osp slik at de ikke konkurreres ut av andre treslag.
- Fjerne platanlønn og edelgran. Nær bebyggelse, fjern også barlind. Det meste av barlind i skog nær bebyggelse er ikke stedlig barlind, men en innført variant, en «hagerømling».
- Hogst av gran er positivt i de fleste tilfeller.

Følg skjøtselråd i registrerte MiS-figurer (Miljøregistrering i skog).

REGULERINGSPLAN

Unngå omdisponering av skog.

Ny bebyggelse må legges så langt fra skogen at skygge og nedfall fra trær ikke blir til sjenanse (minst tre trelengder dersom husene plasseres øst og nord for skogen).

Gi bestemmelser som bygger opp under skjøtselsrådene over.

GATER OG TORG

VERDI FOR BIOLOGISK MANGFOLD

Gater og torg kan bidra til å øke naturmangfoldet dersom de tilrettelegges for arter som sliter med å finne mat, skjul eller et sted å formere seg.

TRUSLER

- hogst av trær, mangel på nyplanting
- små trær i kasser kan ikke erstatte verdien av store trær
- stor andel av grå flater
- bruk av fremmede arter i beplantninger der naturlig forekommende arter kunne vært brukt

TILTAK

NYANLEGG

Hekkekasser for rødlistede fugle- og flaggermusarter.

Når trær og busker skal plantes, velg arter som gir mat og skjul for både pollinerende insekter og fugler.

Pollinatorvennlige plantevalg for gater og torg, se punkt 2 og 3, side 17.

REGULERINGSPLAN

Still krav til utredning. Hvordan kan gater og torg tilrettelegges for økt biologisk mangfold? Identifiser viktige elementer i plankart og knytt bestemmelser til dem.

VASSDRAG

VERDI FOR BIOLOGISK MANGFOLD

Vassdragene i Tønsberg kommune er svært viktige vandringskorridorer for mange arter. De omfatter innsjøer, tjern, elver og bekker. Sjøørreten gyter i mange av vassdragene våre. Vassdragene med kantsoner er dessuten viktige leveområder for insekter og fugler. I enkelte typer kantsoner kan tettheten av hekkende fugler være like stor som i tropisk regnskog.

TRUSLER

- hogst av kantsona
- bekkelukking
- steinsetting
- kanalisering (utretting)
- kloakk, avrenning og erosjon fra landbruket
- spredning av fremmede arter

TILTAK

SKJØTSEL

Bevar eksisterende kantvegetasjon, og plant busker og trær der kantvegetasjon mangler. Godt egnete arter er: trollhegg, krossved, svartor og vierarter (til eksempel mandelpil, ørevier, svartvier og selje).

Ved behov for skjøtsel av kanter: Ikke tynn mer enn at trekronene vil berøre hverandre et par vekstsesonger seinere. Sett igjen trær og busker i alle størrelser.

Velg grønn erosjonssikring i stedet for steinsetting.

Informasjon om riktig skjøtsel og grønn erosjonssikring fås hos kommunens vannkoordinator og på landbrukskontoret.

Hold kontroll med beverbestanden.

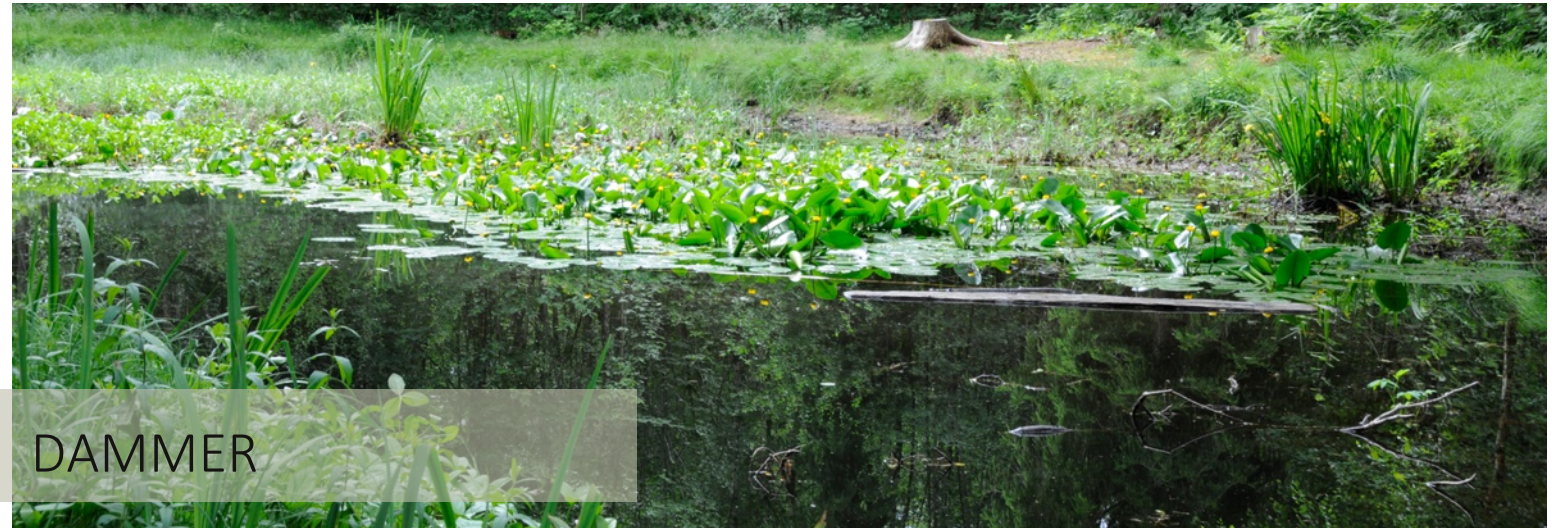
REGULERINGSPLAN

Der det mangler, må det legges inn ny kantvegetasjon i planen med minimum 15 meters bredde. Dersom elve/bekke-skråningen er breiere enn 15 meter, skal kantvegetasjonen dekke hele skråningen.

Gi bekken / elva plass til å svinge, da gir rom for flere leveområder og senker farta på vannet.

Gi bestemmelse om artssammensetning og hva slags skjøtsel som er tillatt, samt rekkefølgebestemmelse om opparbeidingsfrist.

Nye tiltak skal ikke forringe miljøtilstanden i vassdraget, men heller bidra til forbedring slik at vannforskriftens miljømål kan nås.

DAMMER

VERDI FOR BIOLOGISK MANGFOLD

Fisketomme dammer er yngle- og oppvekstlokaliteter for stor salamander (rødlistet, nær truet), spissnutefrosk (rødlistet, sårbar), liten salamander, buttsnutefrosk (vanlig frosk) og padde. I tillegg er dammene viktige leveområder for krypdyr, insekter og fugler.

TRUSLER

- gjenfylling
- drenering
- gjengroing
- nedbygging eller andre miljøendringer ved dammene eller i vandringskorridorer mellom dammene
- utsetting av fisk

TILTAK

SKJØTSEL

Hindre gjengroing i og rundt dammen. Minst halvparten av vannspeilet skal være åpent.

Ikke etabler plen inntil dammen.

Unngå gjødsling nær dammen og nær bekker som leder til dammen.

Unngå etablering av svartelistearter og problemarter som kan føre til rask gjengroing.

Unngå utsetting av fisk.

NYANLEGG

Ved restaurering og nyetablering, se punkt. 9, side 17.

REGULERINGSPLAN

Gi bestemmelser som bygger opp under skjøtselsrådene over.

VÅTMARK

VERDI FOR BIOLOGISK MANGFOLD

Mange rødlistede planter, fugler, insekter og pattedyr (hvorav 8 flaggermusarter) er avhengige av våtmark. I våtmark er det vann nær overflaten store deler av året. Naturreservatene Ilene, Presterødkilen og Bliksekilen er viktige våtmarksområder. I tillegg har vi Husvikkilen som er avsatt til bevaring i reguleringsplan, og i prosess for vern.

Langs store deler av kysten i kommunen vår er det langgrunne mudderbanker som blottlegges ved fjære sjø. Disse er svært produktive og viktige beiteområder for fisk og for vadefugler.

TRUSLER

- drenering
- oppfylling
- utbygging
- gjengroing
- kloakk
- næringstilsig fra landbruket
- ferdsel

TILTAK

SKJØTSEL

Flere av plantene og fugleartene som er knyttet til våtmark, er avhengige av at vegetasjonen holdes kort. Derfor er det lagt til rette for beite i både Presterødkilen og Ilene naturreservat. Beite kan også være nødvendig for å hindre gjengroing. Ut over dette trenger ikke våtmarkene skjøtsel.

NYANLEGG

Det er mulig å lage våtmark. Konstruert våtmark kan være en del av et fordrøyingsanlegg i et byggeområde. Våtmark kan også lages i landbrukslandskapet for å øke det biologiske mangfoldet og for å fange opp jord og næringsstoffer i vassdraget.

REGULERINGSPLAN

Selv svært små våtmarker kan ha stor verdi for mange arter. Derfor er det viktig at disse blir bevart som naturområde i reguleringsplaner.

Restaurering av tidligere våtmark kan også være et relevant tema i reguleringsplaner for allerede utbygd grunn.

SJØSTRAND

VERDI FOR BIOLOGISK MANGFOLD

Sjøstrender (sand-, stein- og grusstrand) er viktige beiteområder for mange fuglearter. I tangvollene som hoper seg opp på strendene etter sterk vind, produseres det mye mat, blant annet insekter, edderkopper og biller.

Spesielle arter av ville bier, biller og gresshopper har strender som leveområde. Flere av disse er rødlistet. Noen sjeldne plantearter kan også vokse på strendene.

TRUSLER

- påfylling av sand
- fjerning av tang
- utbygging
- forurensing: olje og plast
- tråkk og slitasje
- fremmede arter

TILTAK

SKJØTSEL

Det viktigste tiltaket for de fleste av sjøstrendene er å la dem få være i fred.

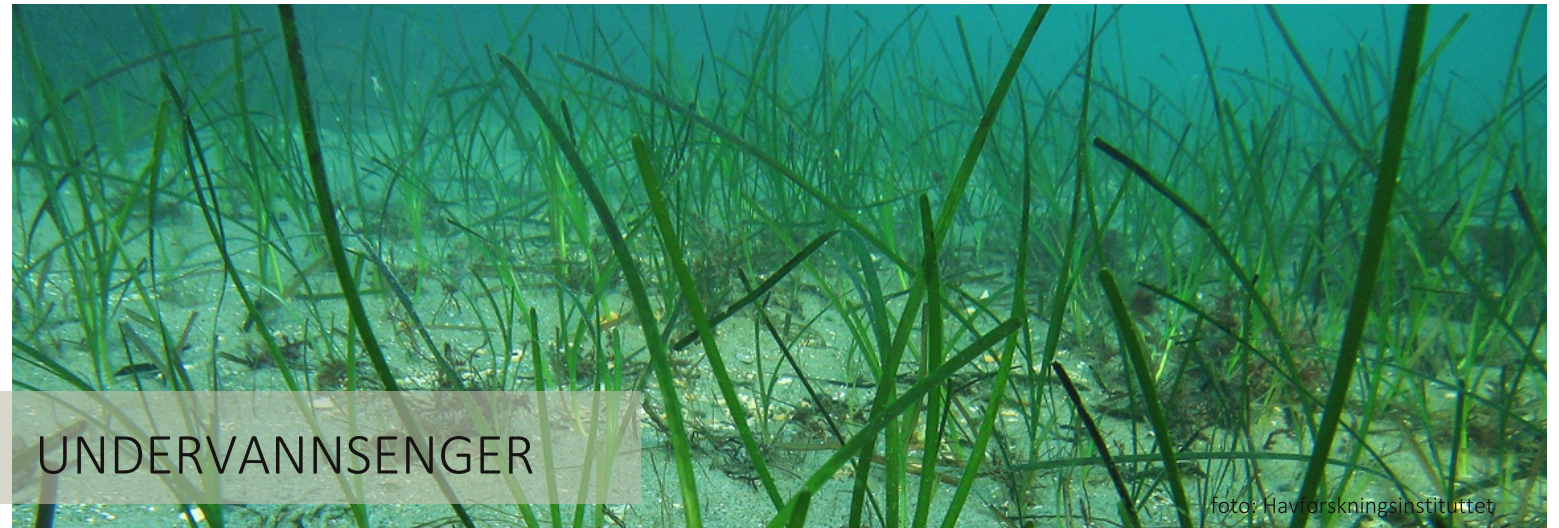
Noen strender kan være avhengige av slått eller beite for å hindre gjengroing. For slått gjelder de samme anbefalingene som for artsrike enger.

Moloer og andre utbygginger i sjø kan hindre bølgene i å arbeide med strendene. Da vil de gro igjen og miste sin spesielle funksjon. Skal strender bevares, må vi godta at sanda flytter på seg og at det blir liggende tangvoller på strendene.

Fremmede arter bør bekjempes både i vann (stillehavssøsters, japansk drivtang og havnespy) og på strendene (rynkerose, mink, steinkløver, hvitdodre med flere).

REGULERINGSPLAN

Ved regulering er det viktig å kanalisere ferdselen for å unngå for stor slitasje på strendene. En detaljert kartlegging av planter, fugl og insektfauna bør gjennomføres før planforslaget utformes.

UNDERVANNSENGER

foto: Havforskningsinstituttet

VERDI FOR BIOLOGISK MANGFOLD

Langs kysten har vi flere områder med undervannsenger. Det er planten ålegras som lager disse engene. Den vokser i grunne sund og bukter ned til 2 – 5 meters dybde. Enger av ålegras fungerer som skjulested, oppvekstområde og ”spiskammers” for blant annet fiskeyngel og krepsdyr. De er også viktige næringsområder for ender og svaner. Engene holder på jorda og er derfor viktige for stabiliteten i gruntområder.

Langs kysten i vår kommune er det registrert flere ålegrasenger, blant annet i Byfjorden og utenfor Bliksekilen.

TRUSLER

- utbygging av småbåthavner, da de kan skygge ut ålegraset
- mudring fjerner ålegraset og kan føre til nedslamming av tilgrensede ålegrasenger
- manglende eller dårlig rensing av kloakk fører til påvekstalger som «kveler» plantene
- erosjon i landbruket fører til nedslamming av plantene og fører med seg næring som gir vekst av påvekstalger

TILTAK

SKJØTSEL

Skjøtsel er ikke aktuelt for undervannsenger.

REGULERINGSPLAN

Det er viktig å unngå omdisponering som kan kaste skygge på undervannsengene.

RESSURSER

KARTLAGTE NATURVERDIER

Beslutninger og vedtak som kan påvirke naturmangfoldet skal fattes på grunnlag av kunnskap.

Resultatene av all naturtypekartlegging ligger på naturbase.no. Artsdatabankens artskart bør brukes som tilleggsinformasjon.

Offentlig kartlegging av naturmangfold ble i 2021 gjennomført i den østlige halvparten av kommunen. Ved tiltak i områder der det mangler kartlegging, eller tidligere kartlegging ikke er oppdatert eller detaljert nok, bør det settes krav om ny kartlegging.

NASJONALE OG REGIONALE FØRINGER

Naturmangfoldloven

Veileder naturmangfoldloven kapittel II

Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv

Handlingsplan for utvalgt naturtype hule eiker

Handlingsplan mot skadelige fremmede arter i Vestfold og Telemark

VEILEDERE *(hold pila over teksten for lenker)*

1. Lag en blomstereng, hageselskapet.no
2. Prydplanter som har verdi for pollinerende insekter, blomstermeny.no
3. Humlevennlige planter, lahumlasuse.no
4. Fuglekasser, fuglevennen.no
5. Fuglekasse - tårnseiler, fuglevennen.no
6. Bygg reir til taksvaen, birdlife.no
7. Bess Jahres Stiftelse
8. Hvordan ta vare på hule eiker, huleeiker.no
9. Salamanderdammer, nyetablering og restaurering (Tilseth, E. 2016) og Tiltakshåndbok for storsalamander (NINA Temahefte 78).
10. Skjøtsel slåtteområde
11. Lukkede hogstformer

Planter anbefalt for å øke biologisk mangfold i parker, kirkegårder, torg og gater

Trær:

Eik (sommer- og vintereik), alm, bøk, spisslønn, småbladlind, søtkirsebær, hegg, *svartor*, rogn, fagerrogn, rognasal, *selje*, *istervier*.

Busker:

Hagtorn (ikke parkhagtorn - fremmedart), einer, villroser, svartmispel, *mandelpil*, *doggpil*, *svartvier*.

Sommerblomster, løk og stauder:

Velg arter som har verdi for pollinerende insekter.

Bruk av artene markert med kursiv må veies opp mot hensynet til allergikere.

Fremmede skadelige arter bør bekjempes i alle naturtyper

Tømming av hageavfall i skogkanter er en vanlig årsak til spredning av fremmedarter. Hageavfall kan enten komposteres hjemme eller leveres gratis til avfallsmottak.

Flatehogst i skog og elvekanter legger til rette for at fremmedarter kan spre seg. Lukka hogst gjør det vanskeligere for fremmedartene.

Under nevnes planter med svært høy risiko for det biologiske mangfoldet. For fullstendig oversikt se fremmedartslista 2018.

Trær og busker: platanlønn, bulkemispel, dielsmispel, sprikemispel, krypmispel, blankmispel, kurvopil, rynkerose

Urter: kjempespringfrø, kjempebjørnekjeks, parkslirekne, kanadagullris, hagelupin, gravmyrt, russekål, fagerfredløs

OPPFØLGENDE OPPGAVER

Videreføre og styrke etablerte blomsterenger i
Gunnarsbøparken, Teie hovedgård og ved
Gråbrødregaten.

Utførelse: 2023 -

Kartlegge kommunalt eide/festede områder med
potensiale for restaurering av artrik eng.

Utført sommer 2023

Kartlegge og kategorisere kommunalt eide veikanter for
riktig skjøtsel.

Utførelse: 2024

Restaurering av artsrik eng.

Etter registrering utført sommer 2023 anbefales
målrettet skjøtsel på følgende områder:

Karlsvikstranda, Ringshaugodden, Greveskogen
løpebane, beite ved Fon kirke, Frodeåsen og
Torgersøya. Skjøtsel utføres av ekstern aktør, finansiert
av tilskuddsmidler.

Oppstart: 2024

Kartlegge skadelige fremmede arter på kommunal
eiendom.

Utførelse: 2025

Kasser for fugler og flaggermus - bygging, opphengig og
veldlikehold, i samarbeid med frivillige.

Utførelse: 2024-2025

Tønsbergtrær

Et samarbeidsprosjekt mellom Tønsberg kommune,
innbyggere og næringsliv om økt treplanting i by- og
lokalsentra, inspirert av Oslostrær. Samtidig er det
ønskelig å øke kunnskap om, og ressurser til,
vedlikeholdsbeskjæring av eksisterende trær, for å
reducere felling av sikkerhets- og nabohensyn.

Oppstart: 2024